

Valtioneuvoston asetus juurikäävän torjunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Ehdotettu asetus liittyy metsätuhojen torjunnasta annettuun lakiin (1087/2013, jäljempänä *metsätuholaki*). Eduskunta on hyväksynyt x.12.2021 metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (EV xx/2021 vp – HE 156/2021 vp). Tasavallan presidentti on vahvistanut lain x.12.2021, ja se tulee voimaan 1.1.2022. Ehdotettava muutos juurikäävän torjunnasta annettuun asetukseen liittyy valtioneuvoston asetusluonnokseen, joka oli informatiivisena liitteenä metsätuholain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 156/2021 vp).

Metsätuholain 8 a §:n 3 momentti sisältää valtuussäännöksen. Valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista, hyväksyttävistä torjuntamenetelmistä ja 2 momentissa tarkoitettusta ilman lämpötilaa koskevasta rajauksesta. Ehdotettu asetus annettaisiin tämän valtuuden nojalla torjuntakohteiden osalta.

2 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä edellä mainitun lainmuutoksen valmistelun yhteydessä yhdessä Luonnonvarakeskuksen ja Suomen metsäkeskuksen asiantuntijoiden kanssa.

3 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksen lausuntokierros järjestettiin 15.11.2021—9.12.2021. Metsätuholain muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 156/2021 vp) lausuntokierroksen luonnokseen hallituksen esitykseksi sisältyi luonnos valtioneuvoston asetukseksi juurikäävän torjunnasta. Ehdotettu asetusmuutos ei poikkea mainitun lausuntokierroksen luonnoksesta, johon jo tuolloin useampi taho esitti näkemyksensä. Myös eduskunnalle toimitetussa hallituksen esityksessä se oli informatiivisena liitteenä.

Lausunnon antoivat...

4 Säännöskohtaiset perustelut

Metsätuholain 1.1.2022 voimaan tulevalla 8 a §:n muutoksella juurikäävän torjuntavelvoite laajennetaan koskemaan kaikkia hakkuita kuitenkin mainitun pykälän 2 momentin poikkeuksilla. Torjuntavelvoitetta ei ole esimerkiksi silloin kun ilman lämpötila on siihen liian alhainen tai kun alue on tutkimuskäytössä ja torjunnan poisjättämiselle on tutkimuksen näkökulmasta peruste. Torjuntavelvoite mainitun lainkohdan

mukaan on voimassa ajallisesti juurikäävän leviämisen riskialueilla toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana.

Sienitaudit ovat merkittävin metsiemme terveyttä heikentävä tuhonaiheuttajaryhmä. Taloudellisesti haitallisin näistä on juurikääpä. Vuonna 2020 toteutettiin maa- ja metsätalousministeriön ja Luonnonvarakeskuksen yhteisrahoitteinen projekti ”Metsälain ja metsätuholain arvioinnin jatkoselvitys” (METULA). METULA-hankkeessa selvitettiin havupuutavaran poiston tarvetta ja puunkorjuulogiikan kustannuksia, juurikäävän torjuntavelvoitetta ja arvioitiin niiden vaikutuksia.

METULA-hankkeen raportissa käsiteltiin juurikäävän kantokäsittelyvelvoitteen laajentamismahdollisuuksia turvemaiden männikköihin. Juurikäpäinfektio männikössä aiheuttaa puuston kasvun ja hakkuukertymien pienenemisen, koska osa puusta kuolee männyn tyvitervastaudin vuoksi. Tulosten mukaan kantokäsittely olisi taloudellisesti tarkasteltuna kannattavinta eteläisessä Suomessa. Puhtaan liiketaloudellisen tarkastelun lisäksi kantokäsittelyn merkitystä on raportin mukaan arvioitava laajemmin painottaen metsätuholaille tyypillistä ennaltaehkäisyn näkökulmaa. Valtakunnallisesti ja yhteiskunnallisesti juurikäävän torjunnan tulee perustua ennaltaehkäisyn periaatteeseen kuten kirjanpainajatuhojenkin torjunta. Kun terve männikkö sairastuu juurikäpätartunnan vuoksi männyn tyvitervastautiin, tautia ei saada enää torjuntatoimenpiteillä pois. Tauti jatkaa leviämistään puusta toiseen ja siirtyy siten myös seuraavaan puusukupolveen.

Riskialueiden ja torjuntakohteiden määrittely on metsätuholaissa säädetty annettavaksi valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä näistä asiakokonaisuuksista on säädetty juurikäävän torjunnasta annetulla valtioneuvoston asetuksella (264/2016). Juurikäävän leviämisen riskialueiksi on mainitulla asetuksella säädetty metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:ssä tarkoitetut keskinen Suomi ja eteläinen Suomi. Riskialueiden määrittelyä ei ole tarkoitus muuttaa ehdotettavaksi muutettavan asetuksen 1 §:n 1 momentissa. Riskialueet olisivat edelleen edellä tarkoitetut keskinen ja eteläinen Suomi.

METULA-hankkeen raportissa esitettyjen tutkimustulosten perusteella juurikäävän torjunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ää olisi kuitenkin tärkeää muuttaa juurikäävän leviämisen ehkäisemiseksi siten, että myös mäntyvaltaisille turvemaiden metsille säädettäisiin kantokäsittelyvelvoite eteläisessä Suomessa. Edellä mainitun asetuksen sisältöä muutettaisiin siten, että sen 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 3 kohta. Kohdan mukaan juurikääpää olisi torjuttava, jos eteläisen Suomen alueella turvemaalla ennen hakkuuta mäntyä tai kuusta taikka molempia yhteensä olisi yli 50 prosenttia metsikön puuston tilavuudesta.

5 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen mukaan metsän hakkaajan olisi huolehdittava juurikäävän torjunnasta eteläisen Suomen alueella myös mäntyvaltaisilla turvemailla. Asetusmuutos ei vaikuta valtion talousarvioon, koska ehdotetun muutoksen johdosta metsäkeskukselle ei aiheudu valvontaresurssien eikä siten valtion talousarvion mukaisten määrärahojen lisäystarvetta.

On arvioitu, että juurikääpä aiheuttaa maanomistajille vuosittain lähes 50 miljoonan euron tappiot. Männynjuurikäävän arvioidaan aiheuttavan tästä noin 10-20 prosentin eli 5-10 miljoonan euron tappiot. Juurikäävän torjunnalla vähennetään näitä taloudellisia tappioita ja lisäksi pyritään estämään juurikäävän leviämistä uusille alueille.

6 Laintarkastus

Asetusehdotus...

7 Voimaantulo

Ehdotettu valtioneuvoston asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022 eli samanaikaisesti edellä mainitun metsätuholain muutoksen kanssa.